

YASHIL

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

No9

Google

OPEN ACCESS

ULRICH'S WEB

OpenJAF

ROAD

LIBRARY.RU

Academic

ISSN

CYBERLENINKA

BASE

INDEX UNIVERSALIS

Crossref

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2025

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Elektron nashr. 1384 sahifa.

E'lon qilishga 2025-yil 1-sentyabrda ruxsat etildi.

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoirazimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldix'o'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukhonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2023-yil 1-apreldagi 336/3-sonli qarori bilan ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

Postdan xaridgacha: influenser va ilg'or veb-ilova (PWA – progressive web app)ning chakana sotuvga real ta'siri	14
Abdulaziz Madjidov	
Ta'lim xizmatlari bozori samaradorligini oshirishda ta'lim klasterlarining roli	22
Imamova Nilufar Asamutdinovna	
Korxona raqobatbardoshligini oshirishda marketingning tovar strategiyasidan foydalanish holati.....	29
Xidirov Sherzod Olimovich	
O'zbekistonda moliyaviy savodxonlikni institutsionallashtirish: NFIS, Finlit.uz va ta'lim islohotlari	34
Irgashev Anvar Farxodovich	
Moslashuvchan menejment tizimlarini yashil iqtisodiyotga integratsiyalash tasnifi	39
Umarov Bexzod Batirovich	
Qishloq xo'jaligida innovatsion marketing strategiyasini ishlab chiqish.....	43
Sheraliyev Axror Sodiqovich	
O'zbekiston Respublikasida moliyaviy bank xizmatlarini rivojlantirishning tendensiyalari, undan samarali foydalanish imkoniyatlari va konseptual jihatlarini	48
Roziqov Behzod Bahrom o'g'li	
Metallurgiya korxonalarida raqamli texnologiyalarni joriy etish chet el tajribasi	54
Abdullayeva Matluba Nematovna	
Исследование связи между восприятием изменения климата и внедрением устойчивых методов ведения сельского хозяйства в Узбекистане	59
Светлана Ражабова, Бахром Миркасимов	
Surxondaryo viloyati qishloq xo'jalik tarmog'ini barqaror rivojlantirishni iqtisodiy-ekologik modellari	68
Abdug'aniyev Otabek Allajonovich, Xo'jamqulov Bekzod Turdaliyevich	
Milliy iqtisodiyotda real sektor salmog'i va uning o'zgarish tendensiyalari	75
Mambetjanov Qahramon Qurbandurdiyevich, Isroilova Muhabbat Rustamjon qizi	
Qo'shilgan qiymatni soliqqa tortish uslubiyoti: xususiyatlari, vazifalari va muammolari	89
Xaitov Shuxrat Sharipboyevich	
Kognitiv yondashuv asosida tibbiyot oliy ta'lim muassasalari talabalari grammatik va diskursiv kompetensiyalarini shakllantirishning nazariy modeli va pedagogik texnologiyasi.....	94
Dadadjanova Feruza Muhammadyusupovna	
Transport tizimining rivojlanishi milliy iqtisodiy o'sishining asosi sifatida	98
Narziyev Umidjon Baxrillayevich	
Loyiha risklarini aniqlashda zamonaviy usullar va ularning samaradorligi.....	105
Marufhanov Davron Xasanovich	
Современные методы управления на железнодорожном транспорте в процессе трансформации системы.....	109
Кушакова Мамура Наримановна	
Финансовые механизмы и модели менеджмента в развитии устойчивой экономики транспортных компаний	115
Шарапова Гулчехра Рустамовна	
Kasbiy ta'limda o'quvchilarning raqamli kompetensiyasini shakllantirish va baholashning innovatsion yondashuvlari	120
Maxkamova Zuhra Tursunpulotovna	
Audit ishi sifati darajasini oshirish yo'nalishlari.....	124
Qushmatov Otaxon Qurbonaliyevich	

Erkin iqtisodiy zonalarda investitsiya loyihalarini moliyalashtirishning nazariy va amaliy asoslari.....	131
Yuldashev Baxtiyor Gayradjonovich	
Ko'chmas mulk qiymatini baholash va uning ekonometrik tahlili	135
Jaloliddinova Mohira Alisher qizi	
Современные тенденции и вызовы бюджетно-макроэкономической политики в Узбекистане	142
Хазраткулова Лола Нармуминовна	
Intellectual mulkda iqtisodiy mohiyat, mazmun hamda huquqiy jihat uyg'unligi	148
N.D.Maxmudova	
Axborot texnologiyalari asosida ta'limda loyiha boshqaruvida sun'iy intellekt va mashinali o'qitish imkoniyatlari	152
Xodjiyeva Durdona Abdurasolovna	
Концепция "Зеленого учета" и его значение для экономического развития.....	157
Умарова Зулайхо Турсуновна	
Iqtisodiyotning asosiy tarmoq va sohalariga kiritilgan investitsiyalarning joriy holati tahlili	166
Ismailova Kutlibeka Ulug'bek qizi	
O'zbekistonda yoshlar tashkiloti faoliyatini tashkil etishning o'ziga xos jihatlari va rivojlanish bosqichlari	172
Usmonov Adxamjon A'zamjonovich	
O'zbekiston Respublikasi maxsus iqtisodiy zonalarini investitsion holatini hududlar kesimida tahlili.....	178
Anvarxonov Abdulatifxon Jamshidxon o'g'li	
Kichik biznes va o'rta biznesni rivojlantirish orqali aholi farovonligini ta'minlash.....	184
Ahmedov Oybek Turgunpulatovich, Nurqulov Nurbek Sirojiddin o'g'li	
Fiskal siyosat instrumentlari orqali yashirin iqtisodiyotni qisqartirish va legallashtirish metodologiyasi.....	189
Ergasheva Malikaxon Avazxon qizi	
Fond bozorida savdo strategiyasi va uni amalga oshirishga yo'nalishlari.....	192
Soliev Istam Ixtiyorovich	
Sanoat korxonalarini innovatsion rivojlantirishning asosiy tamoyillari	197
Yuldasheva Kamola Miraliyevna	
Iqtisodiy barqarorlikni ta'minlashda davlat boshqaruvi tizimining isloh qilinishi: Tajriba va istiqbollar.....	202
Mashrabaliyev Ibroximbek Mashrabaliyevich	
Iqtisodiyotning real sektorida investitsion loyihalarni moliyalashtirish amaliyoti.....	209
Qosimova Lola Sultanovna	
Sanoat mahsulotlari eksportida logistika zanjirining uzluksizligini ta'minlash: nazariy asoslar va amaliy yondashuvlar.....	217
Kurbonova Ma'mura Abdukarim qizi	
Soliq ma'murchiligiga zamonaviy texnologiyalarini joriy etish orqali qo'shilgan qiymat soliq ma'murchiligi bazasini kengaytirish yo'llari	222
Raxmonqulov Umidjon Rustam o'g'li	
Инновационные подходы к созданию проблемно-ориентированной системы прогнозирования, оптимизации и управления отраслями региональной экономики (жилищное строительство)	231
Далиев Ахтам Шарафутдинович	
Tovar-moddiy resurslar harakati samaradorligini oshirishda UZEX faoliyatining joriy holatini baholash.....	238
Sherzod Xolmurodovich Pardayev, Mamatkulov Farrux Gulomjon o'gli	
Sog'liqni saqlash tizimida tadbirkorlik faoliyatining turlari	244
Solikhova Dildora Alisher qizi	

“O‘ztemiryo‘lyo‘lovchi” aining asisiiy faoliyatini samaradorligini oshirishda autsorsing xizmatini joriy etish strategik asoslari	250
Kaxarova Nilufar Yerkinjonovna	
Mintaqani kompleks rivojlantirishning metodologik asoslari va ustuvor yo‘nalishlari.....	256
Jumayeva Zulfiya Qayumovna	
Sog‘liqni saqlash tashkilotarida xarajatlar samaradorligini ta‘minlash masalalari	260
Raximova Maftuna Axmadjon qizi	
Aksiyadorlik jamiyatlarida sof foydani taqsimlash bilan bog‘liq bo‘lgan soliq solish masalalari	264
Suyunov Otabek Shuxrat o‘g‘li	
O‘zbekiston qonunchiligida raqamli transformatsiya jarayonida elektron to‘lov kartalarini soxtalashtirishni jinoyatlashtirish	276
Maxsadaliyeva Maftuna Toxir qizi	
Mamlakatimizda intellektual xizmatlar bozorini rivojlantirish masalalari.....	281
Miyassarov Davron Abdurashid o‘g‘li	
Validation of the dutch eating behaviour questionnaire (DEBQ) in a sample of uzbek women.....	285
Khursana Usmanova, Dr Muhammad Bilal, Dilafuz Qo‘chqorova	
Iqtisodiy xavfsizlik tizimlarini o‘ziga xos jihatlari	295
Nabiyev Bexzod Shavkatovich, Bayboboeva Firuza Nabijonovna	
Davlat qarz siyosatini optimallashtirishda islomiy moliya instrumentlarining qo‘llanish imkoniyatlarini kengaytirish yo‘nalishlari	299
Tilabov Nasrulla Tashmurotovich	
Роль институциональных структур фондового рынка в обеспечении финансовой стабильности.....	305
Камилова Севара Анваровна	
The Impact of Digitalization on the Management System in the Entrepreneurial Environment of Uzbekistan.....	309
Ibragimova Saida Ilkhomovna	
China’s Investment Strategy in Uzbekistan: Sectoral Trends and Strategic Implications (2013–2024).....	313
Maftuna Nuriddinova	
Qo‘shilgan qiymat solig‘i tushunchasi va uning iqtisodiy mohiyati	319
Eshkarayev Bobir Chariyevich	
Raqamli boshqaruvning afzalliklari va uni rivojlantirish istiqbollari	324
Xolbayeva Marg‘uba Qazoqboyevna	
Korporativ boshqaruvning nazariy asoslari: O‘zbekistonda qo‘llanish imkoniyatlari.....	328
Jumayeva Guzal Sherxon qizi	
Audit organizations in Uzbekistan	332
Razzaqov Jasur Xamraboevich, Yaqubov Matrasul Mavlonberdiyevich, Sabirova Nodira Komil qizi	
Xorijiy investitsiyalarning turlari va xususiyatlari	337
Gofurov Doston Boxromovich	
Mahalliy budjet mablag‘larining samaradorligini oshirishda auditning o‘rni.....	341
Primova Shaxnoza Komiljonovna	
Модели управления государственными финансами в зарубежных странах.....	345
Наимов Шохрух Шарофиддинович	
O‘zbekistonning sirkulyar iqtisodiyotga o‘tishi: yashil o‘sish indikatorlari tahlili	352
Hakimov Anvarjon Abdulloyevich	
Innovation management in the education system: practical challenges, international experience, and effective strategies based on the example of Uzbekistan.....	356
Imomov Inomiddin Abdulxamidovich, Egamberdiyev Farxod Botirovich	
Трансформация энергетического комплекса Узбекистана: текущее состояние и перспективы развития	363
Хмель Е.В., Мирджалилова Д.Ш., Дерюгина Е.А., Лозовская Н.А.	

Improving the efficiency of personnel management and optimizing labor costs in Sam Glass LLC.....	368
Musayeva Shoira Azimovna, Agzamov Avazkhon Talgatovich	
Interactive design and museum management: enhancing guided tours through IOT and virtual solutions.....	374
Ibrokhimova Aziza Abbasovna	
Hududlar investitsion jozibadorligini oshirish yo'llari.....	379
Imomova Kamola Novfal qizi	
"Innovatsion usulda baliq yetishtirishning iqtisodiy samaradorligini oshirish yo'llari (Sirdaryo tumani misolida)"	385
Bo'ltakov Sardor Oqbo'ta o'g'li	
Bank filial tarmoqlari samaradorligini baholashning xorijiy tajribasi va undan O'zbekiston banklari amaliyotida foydalanish imkoniyatlari	392
Xoshimov Og'abek Nizomjon o'g'li	
Zamonaviy iqtisodiyotda davlat xaridlarinin elektron savdolarining o'rni	398
Burxanov G'ofur Baxodirovich	
Реализация концепции развития рынка зеленой экономики в сфере экономической безопасности Республики Узбекистан.....	401
Юнусова Римма Рахманбердиевна	
Tijorat banklaridan "foyda" solig'ini undirishning bugungi holati.....	408
Ergasheva Lobar Raxmatulla qizi	
O'zbekiston oziq-ovqat sanoatini iqtisodiy rivojlantirish yo'nalishlari	415
Abasova Gulirano Rahmatullo qizi	
Xorijiy tajribalar asosida ekologik tadbirkorlikning innovatsion va investitsion yo'nalishlarini tashkil etish	419
Turg'unova Tursunoy Maratovna	
Sanoat korxonalari jozibadorligini oshirishda marketing strategiyasini amalga oshirish xususiyatlari	424
Raxmonova Feruza Musakulovna	
Turizm sohasida investitsion faoliyat: nazariy asoslar va amaliy yo'nalishlar.....	428
Ergashev Durdonaxon Aziz qizi	
Qashqadaryo viloyatida barqaror turizmning rivojlanish tendensiyalari va mavjud muammolar tahlili.....	432
Suyunova Dilnoza Mexridin qizi	
Iqtisodiy rivojlanish jarayonida investitsion resurslarning mutanosib taqsimlanishi: samaradorlik va ustuvor yo'nalishlar.....	436
Otaboyev Feruzbek Oybek o'g'li	
Xususiyy banklar faoliyatini rivojlantirishda raqamli texnologiyalarning moliya bozoriga ta'siri	441
Abduqahhorov Asilbek Ahror o'g'li	
Mehnat resurslari tushunchasi, tarkibi va uning ijtimoiy-iqtisodiy ahamiyati.....	447
Kobilova Zebo Bobokulovna	
Xorijiy davlatlar tajribasida moliyaviy siyosatning makroiqtisodiy barqarorlikni ta'minlashdagi roli.....	453
Jabborova Dilafruz	
The impact of exchange rate policy on the financial-monetary system and economic growth.....	459
Raxmanova Laylo Baxodirovna	
Современные вызовы и модельные подходы к обеспечению конкурентоспособности банковской системы Узбекистана.....	464
Юлдашева С.Ш.	
Iqtisodiyotni innovatsion rivojlantirishda soliq mexanizmidan samarali foydalanish yo'llari	470
Ishimova Mohinur Absalomovna	
Innovative pathways for advancing sustainable tourism in Uzbekistan.....	477
Feruz Karimov	

Tijorat banklarida biznes subyektlari faoliyati samaradorligini oshirishda raqamli texnologiyalardan foydalanish yo'llari.....	482
Mirpulatova Luiza Mansurovna	
O'zbekistonda sanoat zonalarining rivojlanish bosqichlari va huquqiy-me'yoriy asoslari	488
Vafoyev Akmal Ikromovich	
Qayta tiklanuvchi energiya manbalaridan samarali foydalanishda Germaniya tajribasi	493
Pardayeva Maftuna Ulug'bek qizi	
Korxonalar moliyaviy faoliyati bo'yicha auditorlik risklarini xalqaro standartlar asosida baholash	497
Shirinov Uchqun Abduxalilovich, Abduxalil-zoda Ra'no Muzaffar qizi	
Ishlab chiqarish xarajatlarining tarkibi va ularni pasaytirish usullari	501
Sodiqov Mirahror Abbos o'g'li	
O'zbekiston Respublikasi hududlarini ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirishda mahalliy budjetlarning ahamiyati.....	509
Sharopov Dilshodjon Raxmatullayevich	
The role of small business enterprises in enhancing the well-being of the population in Uzbekistan	513
Djalilova Shaxlo Ismoiljon kizi	
O'zbekistonda IPOlarni tashkil etish jarayonlari tahlili	518
Alikulov Azamat Tuygunovich	
Kichik sanoat zonalarini faoliyatining iqtisodiy-statistik tahlili (Surxondaryo viloyati misolida).....	522
Ozoda Batirovna Sakiyeva	
Hududlarning innovatsion turistik salohiyatini rivojlantirishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmini takomillashtirish	528
Xaitov Oxunjon Nomoz o'g'li	
Integrating circular economy principles in marketing and operations of grape export companies for green transition.....	534
Usmonova Diyora Mahmud kizi	
Foreign experiences of improving the quality of services in the field of tourism.....	541
Raxmonov Siyovush Turob ugli	
Z avlodining iste'dodli vakillari uchun raqobat: davlat boshqaruvi sektorining maqsadga yo'naltirilgan raqamli avlodni jalb etish strategiyalari.....	546
Nosirova Shaxzoda Bohodir qizi	
O'zbekiston Respublikasida uglerod solig'ini joriy etish orqali soliq ma'muriyatchiligini takomillashtirish va yashil iqtisodiyotga o'tishni jadallashtirish imkoniyatlari: ekologik, iqtisodiy va institutsional yondashuv	560
Jo'rayev Ahmad Saitnazar o'g'li	
Tijorat banklari reytingiga ta'sir qiluvchi asosiy moliyaviy ko'rsatkichlar tahlili.....	566
Karabayev Nodir Abduhamidovich	
Budjet tashkilotlarida tuziladigan moliyaviy hisobotlarning ahamiyati.....	578
Norqulova Qutlug'nigor Oloviddinovna	
Методы и критерии оценки эффективности конкурентоспособности предприятия	582
Хусейнов Рахим Али оглы	
Zamonaviy HR texnologiyalarining korxonalar samaradorligiga ta'siri: "O'zbekiston temir yo'llari" AJ tajribasi.....	589
Xursanova Gulshan Ravshan qizi	
Oliy ta'lim muassasalarida innovatsion menejment strategiyalarining samaradorligini oshirish yo'llari	593
Pulatova Dildora Abdushukurovna	
Oliy ta'lim tizimida raqamli texnologiyalarni qo'llashning bugungi kunda o'rni va ahamiyati.....	600
Xolmirzayeva Gulruxsor Maxammetovna	
Интеграция информационно-коммуникационных технологий в зеленую экономику: цифровые технологии для устойчивого развития.....	604
Бозорова Ирина Жуманазаровна	

Xorijiy mamlakatlarda tadbirkorlik subyektlari tomonidan mahalliyashtirish asosida mahsulot ishlab chiqarishning o'ziga xos jihatlari	608
Mirzabaev Xusniddin Muxamadjonovich	
Цифровизация зеленой экономики: синергия технологий для устойчивого будущего	616
Мухамадиева Кибриё Баходировна, Умарова Надира Рахмановна, Шарипова Зулфия Шокиржоновна, Эшпулатова Хусния Мирғолиб кизи	
O'zbekistonda to'qimachilik mahsulotlari bozori va rivojlanishi	621
Alimxodjayeva Nargiza Elshodovna	
Samarqand viloyatida tikuv-to'qimachilik sanoatining rivojlanish holati va ishlab chiqarish hajmining prognozi.....	629
Ikramova Taxmina Latifovna	
Повышение эффективности управления рисками в проектах государственно-частного партнерства в сфере услуг	639
Айтбаева Гульзада Куанышбаевна	
Surxondaryo viloyati iqtisodiy o'sish darajalarini ekonometrik modellash	645
Pardayeva Ma'rifat Muzaffarovna	
Зарубежный опыт развития экономики ресурсно-сырьевых регионов: модели диверсификации и возможности адаптации.....	654
Севара Кахрамоновна Хакбердиева	
Xizmat ko'rsatish sohasida raqobatbardoshlikni oshirishning ahamiyati	658
Abduvoxidova Mohinur Akmalovna	
O'zbekiston sug'urta bozorida esg va yashil moliya instrumentlaridan foydalanish holati va imkoniyatlari.....	662
Zoyirov Laziz Subxonovich	
Xorazm viloyatida transport xizmatlari ko'rsatishning amaldagi holati tahlili va uni rivojlantirishning ustuvor yo'nalishlari	668
Sharipova Bibijon Baxtiyorovna	
Ulgurji savdo qoidalari va chakana savdodan farqli tomonlari	678
Batirova Raxima Abdujabbarovna, Xolmirzayev Ulug'bek Abdulazizovich	
Xalqaro integratsiya jarayonlarida raqamli iqtisodiyotning o'rni.....	684
Zaripov Xurshid Zakir o'g'li	
Mahalliy budjetlar daromadlari va xarajatlarining hozirgi holati	690
Himmatov Abdisamat Xalilovich	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida aholining moliyaviy madaniyatini rivojlantirish muammolari va istiqbollari.....	696
Abdurazakova Nargiza Rixsibayevna	
Цели устойчивого развития и роль цифровых платформ в сфере трудовой миграции	702
Газиёва Сулхия Саидмашрафовна	
Onlayn savdo maydonchalarida mijoz sodiqligini shakllantirishda marketing strategiyalarining o'rni	706
Baxromov Xudoyor Xabibullo o'g'li	
Методологические основы оценки эффективности «зеленых» технологий в строительном секторе.....	710
Тожиева Дилфуза Бабамуратовна	
Korxonalarda moliyaviy instrumentlar auditi masalalarini rivojlantirish.....	715
Mahmudov Saidjamol Kadirjanovich	
O'zbekiston Respublikasi soliq ma'murchiligini takomillashtirish jarayonlari	722
Mahmudova Sevara Rahmat qizi, Almaridonov Muxammadali Ibragimovich	
Improving the efficiency of modern housing fund management system	726
D.A. Berdiyeva, Aminova Naima Umar qizi	
Kichik va o'rta biznes subyektlari eksport salohiyatini rivojlantirish mexanizmini takomillashtirish	731
Abduqahhorov Azizbek Abdullo o'g'li	
From Science to Business: How Universities Stimulate Innovation.....	735
A. Bobozhonov, A.M. Shatre, V. Kirilova Vladimirova, R.Kh. Karlibaeva	
Tashkilotlarda risklarni boshqarish strategiyalarining samaradorligini baholash: nazariy va amaliy yondashuvlar	740
Husanova Dilnura Mamrajab qizi	

Turli mulkchilik shakllaridagi xo'jalik yurituvchi subyektlar faoliyatining ekologik auditining nazariy jihatlarlari.....	744
Abdullayev Xurshidjon Nazrullo o'g'li	
Sanoat korxonalarida innovatsion boshqaruv samaradorligini oshirish omillari.....	749
Ne'matullayev Abdurasulxon Ximaydulla o'g'li	
Bozor iqtisodiyotiga o'tish sharoitida innovatsion korxonalar boshqaruvi tashkiliy-iqtisodiy mexanizmi amal qilish xususiyatlari	755
Naimov Azamat Xikmatovich	
Mamlakatimizda chet el investitsiyasi ishtirokidagi korxonalalar faoliyatini rivojlantirish.....	758
Qurbonov Javlonbek Jurabekovich, Shuxratov Azizbek A'zamjon o'g'li	
Qurilgan organik mevalar eksportini rivojlantirishda yashil marketing strategiyalaridan foydalanish.....	764
Xidirov Shohrux Bobir o'g'li	
O'zbekiston Respublikasida xizmatlar sohasining asosiy ko'rsatkichlari.....	769
Ernazarov Gulam Bekbayevich	
Kichik biznes subyektlarida innovatsion faoliyatni baholash va rivojlantirish mexanizmlari.....	774
Mavkulov Ravshan Nematjonovich	
Barqaror rivojlanish va korxonalarda barqarorlikni ta'minlash zaruriyati.....	780
Yakubova Dilfuza	
Yashil iqtisodiyot sharoitlarida barqaror rivojlanish, yashil texnologiyalar va ekologik menejmentning o'rni.....	785
Dilmurodov Abbas Anvar o'g'li	
Qishloq xo'jaligi sohasi faoliyatini davlat tomonidan muvofiqlashtirish va boshqarish mexanizmlarini takomillashtirish	788
Tuxtamishev Shodimurod Qurbonboyevich	
Tijorat banklarida chakana bank xizmatlarini rivojlantirish.....	795
Axmedov G'ofurjon G'ulomjonovich	
Turizm sohasini ekonometrik modellashda qo'llaniladigan ekonometrik usullar va amaliy imkoniyatlar	801
Shukurov Ikrom Abdurashitovich	
Sanoat tarmoqlarida investitsiyalar strukturasining iqtisodiy samaradorligi va innovatsiyalarni rag'batlantirish.....	807
Xikmatillayeva Dildora Shavkat qizi	
Mintaqa ziyorat turizmi samaradorligini oshirishda ekonometrik modellardan foydalanish	812
O'rinova Durdona Botir qizi	
Kichik biznes rivojlanishiga ta'sir etuvchi omillarni pest (siyosiy, iqtisodiy, ijtimoiy-demografik, texnologik omillar) tahlili.....	816
Israilov Rustam Ibragimovich	
Qazib olish sanoati korxonalarini moliyaviy sog'lomlashtirishda muammolar va salbiy omillar: tahlil va zamonaviy yondashuvlar	825
Abduraxmanov Davron Burxanjonovich	
O'zbekistonning milliy merosi boyliklaridan turizmga foydalanish yo'llari	830
Samarov Xonqul Qahhorovich	
Iqtisodiy rivojlanish jarayonida investision resurslarning mutanosib taqsimlanishi: samaradorlik va ustuvor yo'nalishlar.....	835
Otaboyev Feruzbek Oybek o'g'li	
Iqtisodiyotning ekologik transformatsiyasi sharoitida ijtimoiy o'sishni indikativ baholash metodologiyasi.....	841
Ibrogimov Sherzodbek Xalimjon o'g'li	
Bojxona xizmati fiskal faoliyatini takomillashtirish istiqbollari.....	847
Pardayev To'liq Nasirovich, Farxodov Farrux Furqatovich, Nomozov Abduvohid bdurazzoq o'g'li	
Механизмы устойчивого управления малым и средним бизнесом в условиях цифровизации и внедрения искусственного интеллекта.....	852
Зокирова Фарангиз Тулкиновна	
Yashil bank xizmatlari va uni joriy etish bilan bog'liq muammolar.....	862
Makhmudova Mukhlisa Kodirjon kizi	
Barqaror qishloq xo'jaligi ta'minot zanjirlarida transport tizimlarini optimallashtirish	867
Turdiyeva Irodaxon Ismoil qizi	
Moliyaviy rejalashtirishning ijtimoiy-iqtisodiy mazmuni	874

Pardayev Jamshid Muzaffarovich	
Mintaqa sanoatida kichik biznesni qo'llab-quvvatlash va infratuzilmasini tashkil etish	881
Salayev Jasurbek Komilovich	
Surxondaryo viloyatida 2010–2024-yillardagi yalpi hududiy mahsulotining iqtisodiy statistik tahlili.....	888
Ismoilov Davronbek Ilxomjon o'g'li	
Yashil obligatsiyalar va barqaror moliyalashtirishning davlat qarzi siyosatiga ta'siri.....	893
Tilabov Nasrulla Tashmurotovich	
Модели Альтмана и Таффлера как инструмент диагностики финансовой устойчивости предприятий.....	897
Утемуратова Бибиixon Даниловна	
Individual tadbirkorlik va mustaqil bandlik asosida olinadigan daromadlarni soliqqa tortishning fundamental asoslari	903
Yakubov San'abek Ravshanbekovich	
China's trade relations with Central Asia: an empirical analysis based on the trade gravity model.....	912
Ye Maoqing	
O'zbekistonda turizm sohasida smart texnologiyalar joriy etishning holati va yo'nalishlari	920
Qutbiddinov Shamsiddin Kamoliddin o'g'li	
Application of modern information systems in the assessment of the technical condition of the equipment of electrical energy networks.....	924
Sobirov Muzaffar Azatovich	
Стратегическое управление экономическим потенциалом Узбекистана.....	932
Садуллаева Муслимахон Саидамировна	
Auditda raqamli texnologiyalarni qo'llash tarixi va istiqbollari	936
Muydinov Erkin Djamaiddinovich	
Kambag'allikni qisqartirishda tadbirkorlik va bandlikni moliyaviy qo'llab-quvvatlash.....	950
Karshiyev Keldiyor Eshpulatovich	
O'zbekistonda kambag'allikni qisqartirish uchun ijtimoiy himoya va mehnat bozoriga kirishni kuchaytirish	954
Mamashokirova Iroda Samar qizi	
Soliq ma'murchiligi va raqobat muhitining o'zaro bog'liqligini nazariy asoslari.....	958
Donaboyev Jahongir Husan o'g'li	
Региональный туристский кластер – как инструмент повышения эффективности экономики региона.....	965
Юсупова Нигина Тажиевна	
Bank tizimida esg omillarining samaradorligini oshirishda marketing tadqiqotlaridan foydalanishning nazariy va uslubiy asoslari.....	971
Xoliyorov Murod Qahramon o'g'li	
Теоретические взгляды на цифровую экономику, цифровую трансформацию	977
Шарипова Шахло Истамовна	
Qoraqalpog'iston Respublikasining raqobatbardoshligini oshirish imkoniyatlari va strategik yo'nalishlari.....	982
Tleubergenov Raxat Shahibaevich	
Mintaqalar transport tizimini kompleks rivojlantirish istiqbollarini tadqiq etishning ilmiy-uslubiy asoslari	986
Rahmonov Rasul Ne'matovich	
Loyiha boshqaruvida amaliy misollar orqali jinoyat holatlarini tahlili.....	994
To'yqulov Abbosjon Ali o'g'li	
Advancing tourist safety management in Uzbekistan's growing tourism industry: a systems theory approach	999
Laylo Primova	
Qoraqalpog'iston Respublikasida maishiy xizmatlar sifatini oshirishda raqamli texnologiyalardan foydalanishdagi muammolar.....	1006
Yerejepova Bibisara Abibullayevna	
Основные проблемы и вызовы в создании умных городов	1010
Хакбердиева Нозима Кахрамоновна	
Qurilish obyekti smeta narxlarini aniqlashdagi muammolar va ularning oqibatlarini.....	1015
Asadova Maftuna Sa'dullaevna	

Mintaqani barqaror rivojlantirishda paxta-to'qimachilik klasterlari salohiyatini oshirish.....	1020
Ismailov Temur Pulatovich	
Paxta-to'qimachilik klasterlari samaradorligi: statistik ko'rsatkichlar va ekonometrik modellarning tahlili	1024
Sharipov R.S.	
Sanoat infratuzilmasining tarkibiy tuzilishi va tartibga solish mexanizmlari.....	1030
Rasulov Jamshid Karimovich	
To'qimachilik sanoati korxonalarida eksport salohiyatini rivojlantirishda boshqaruv jarayonlarini o'ziga hos xususiyatlari.....	1036
Salimjonova Zilolaxon Salimjon qizi	
Budjetdan tashqari pensiya jamg'armasi tomonidan so'ngi yillarda amalga oshirilgan ishlar moliyaviy tahlili	1040
Sherjonov Sherjon Alijan o'g'li	
Qishloq xo'jalik mahsulotlarini qayta ishlash korxonalarining rivojlanishni boshqarish tizimini takomillashtirish.....	1045
Smetov Murat Inyatovich	
Sanoat investitsion salohiyatini amalga oshirish mexanizmining mahalliy va xorijiy tajribalarini qiyosiy tahlili.....	1050
Bayniyazova Malika Polatovna	
Korxonalarda raqamli marketing strategiyalarining shakllanishi va ularning bozor raqobatbardoshligiga ta'siri	1056
Mamadjanova Tuyg'unoy Axmadjanovna	
Руководство страховыми операциями: стратегический подход	1062
Тулаев Дилшод Юсуфович	
Sanoatni rivojlantirishda innovatsion boshqarishni takomillashtirish strategiyasi.....	1068
Qalmuratov Baxtiyar Seytmuratovich	
Tijorat banklari faoliyatida raqamli chakana xizmatlarni takomillashtirish yo'llari.....	1073
Axmedov G'ofurjon Gulomjonovich	
Maktab o'quv dasturlariga turizm va mehmondo'stlik tarmog'ini integratsiyalashning soha rivojidadagi ahamiyati	1078
Nilufar Raxmonova Yorqinovna	
Namangan viloyatidagi nodavlat maktabgacha ta'lim tashkilotlari salohiyati.....	1083
Abdusattorov Sodiqjon Hakimjon o'g'li	
Инновационные подходы к обеспечению экологической и экономической устойчивости в области энергосбережения и эффективного управления водными ресурсами	1088
Бегмullaев Отабек Ирисалиевич, Ешмирзаев Содиқжон Еркинбой угли, Кохарова Далира Рустам кизи	
Kimyo sanoati korxonalarida investitsion loyihalarni boshqarish orqali raqobatbardoshlikni oshirish.....	1095
Sabirov Oybek Shavkatbekovich	
Зеленая экономика и устойчивое развитие: экономический взгляд.....	1100
Акбаралиева Сугдиёна Улугбек кизи, Ахмедиева А.Т.	
Raqamli iqtisodiyot orqali investitsiyalarni jalb qilish va O'zbekiston iqtisodiyotini rivojlantirish istiqbollari.....	1105
Norpo'latov Azizbek Baxtiyor o'g'li	
Инновационные факторы развития аграрного производства региона.....	1109
Сирожибдинов Икромиддин Кутбиддинович	
Анализ развития зеленой экономики в глобальном контексте и в Республике Узбекистан.....	1114
Хусаинов Равшан Рахимович	
Marketing jarayonlarida emotsional intellektning roli va uning neyromarketing strategiyalari samaradorligiga ta'siri	1120
Pulatova Nigoraxon Nurullaevna	
O'zbekiston hududlarida aholi bandligi tahlili (2020–2024-yillar).....	1124
Hojiyev Tal'at Toshpo'latovich	
Barqaror qishloq xo'jaligida yashil logistika (Green Logistics) mexanizmlarini joriy etish.....	1128
Abdirashidov Temurbek Abdirashid o'g'li	
Innovatsion iqtisodiyotda karshering xizmatlarining nazariy asoslari.....	1134
Haydarov Jahongir Aktamovich	
Mintaqada mehmonxona xo'jaligida investitsiya samaradorligiga ta'sir etuvchi omillar	1139

Jasur Berdiyev	
Turizm xizmatlari samaradorligini oshirish metodologiyasini rivojlantirish	1143
Toshev Nurbek Janon o'g'li	
Iqtisodiy barqarorlikka erishishda quyosh panellarining roli	1147
Qodirov Bahodirjon Tursunovich	
Milliy malaka tizimining yagona raqamli platformasi: nazariy va amaliy jihatlar.....	1152
Qurbanova Muazzam Fazliddinova, Egamkulov Aziz Abdurasulovich	
Surxondaryo viloyatida meva-sabzavot mahsulotlari ishlab chiqarish jarayonlarini	
ARIMA modeli orqali ekonometrik modellash tirish	1156
Jo'rayev Olim Albayevich	
Tijorat banklarida korporativ boshqaruv mohiyatini aniqlashning ilmiy yondashuvlari.....	1163
Temirov Abdulaziz Alimjanovich	
Asosiy vositalarni hisobga olish va ularni audit qilish masalalari: nazariy va amaliy	
yondashuvlar	1168
Diyorbek Mamarasulov Alijon o'g'li	
Анализ и постановка выбора путей подготовки и принятия решений для разработки	
и внедрения методических подходов к постановке управленческого анализа.....	1173
Минутдинова Лилия Тагировна	
Aksiyadorlik jamiyatining aksiyadorlar bilan o'zaro hamkorlik shakllari va tamoyillari	
tasnifi.....	1180
Sangilova Aziza Baxtiyarovna, Samariddin Elmirzayev	
Qishloq joylarida xizmatlar sohasini rivojlanishi orqali kambag'allikni qisqartirish	
va aholi farovonligini oshirish.....	1186
Sultonov Shodiyor Abduhalilovich, Usmonov Murodbek Dusmurot o'g'li	
Kichik biznes markazlari raqobatbardoshligini oshirish bo'yicha uslubiy tavsiyalar	1190
Eshmirzayev Nodirjon Mamadraximovich	
Kichik biznesda innovatsion autsorsingdan foydalanishga ta'sir etuvchi omillar.....	1194
Tojibayev O.O.	
Venchur kapitalining iqtisodiy ahamiyati.....	1199
Zaynutdinova Umida Jalolovna	
Naqd pulsiz to'lovlar tizimini raqamlashtirishning dolzarb masalalari	1202
Xakimova (Isayeva) Lobar Baxodirovna	
Konchilik sanoatida ekologik xavfsizlik va ijtimoiy mas'uliyatni ta'minlashning ilmiy-uslubiy	
asoslari	1207
Kurbanova Mehriniso Nematjanovna	
O'zbekiston qishloq xo'jaligida yashil texnologiyalarni joriy etish: imkoniyatlar	
va muammolar	1211
Tosheva Maftuna Rustamovna	
Axborot texnologiyalarining jamiyat rivojlanishidagi o'rni: UZINFOCOM misolida	1218
Raxmatxo'jayev Axrorxo'ja Akmal o'g'li	
Mahalliy budjet daromadlar bazasini kengaytirishda soliqlarni samaradorligini oshirish.....	1225
Isoqov Zafarjon Zokirjonovich	
ANDIJON VILOYATI BULOQBOSHI TUMANIDA ZIYORAT TURIZMINI RIVOJLANTIRISH	
VA UNI BOSHQARISH MASALALARI	1230
Dadajonova Martabaxon Maxmudovna, Abdullaev Bahodir Abdugaffarovich	
РОЛЬ ЦИФРОВЫХ РЕШЕНИЙ В ПОВЫШЕНИИ ЭФФЕКТИВНОСТИ СТРОИТЕЛЬНЫХ	
УСЛУГ	1236
Шадиева Гулнора Мардиевна, Абдуллаева Дилафруз Бахриллоевна	
O'ZBEKISTONDA IJTIMOYIY TADBIRKORLIKNI MOLIYALASHTIRISH MANBALARI VA ULARNING	
SAMARADORLIGI	1241
Shirin Temirova	
SANOAT KORXONALARI RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISHNING KONSEPTUAL	
MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	1246
Jalolov Abbosxon Ravshanxon o'g'li	
TRANSPORT TIZIMINI RIVOJLANTIRISHNING TASHKILIY-IQTISODIY MEXANIZMINI	
TAKOMILLASHTIRISH.....	1252
Jalolova Madina Shopo'lat qizi	

TIJORAT BANKLARI AKTIVLARINING SAMARADORLIGINI IQTISODIY-STATISTIK TAHLILI	1258
Ibrohimov Davronbek Muhammadi o'g'li	
XALQARO RAQAMLI INTEGRATSIYA JARAYONIDA RAQAMLI MOLIVAVIY XIZMATLAR SAMARADORLIGINI BAHOLASHNING ZAMONAVIY YONDASHUVLARI	1264
Muyassarzoda Fayziyeva	
XALQARO CHET EL SHARTNOMALARIDA BLOKCHEYN ASOSIDAGI AQLLI SHARTNOMALAR VA RAQAMLI TRANSFORMATSIYA: CHEGARA OSHA SAVDODA SHAFFOFLIK, XAVFSIZLIK VA AVTOMATLASHTIRILGAN IJRONI TAKOMILLASHTIRISH	1271
Kurolov Maksud Obitovich	
AN ANALYSIS OF THE INTERRELATIONSHIP BETWEEN EXTERNAL DEBT SUSTAINABILITY AND THE DETERMINANTS OF ECONOMIC GROWTH IN CENTRAL ASIAN COUNTRIES	1280
Sitara Tojiqulova Sobirjon qizi	
ОРГАНИЗАЦИОННО ПРАВОВЫЕ ОСНОВЫ РЕФОРМИРОВАНИЯ ПРЕДПРИЯТИЙ ЭНЕРГЕТИЧЕСКОЙ ОТРАСЛИ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН	1289
Буранбаева Шоира Рустамовна	
AN'ANAVIY VA INNOVATION YEM ISHLAB CHIQRISH TEXNOLOGIYALARINING IQTISODIY TAQQOSLANISHI: SIRDARYO VILOYATI TAJRIBASI	1295
Xazratkulov Niyoz Namazbayevich	
ANOR YETISHTIRISHDA IQTISODIY SAMARADORLIK TUSHUNCHASI VA BAHOLASH MEZONLARI	1301
Ortiqov Sulton Davronqul o'g'li	
REKLAMA XIZMATLARI BOZORIDA RAQOBATBARDOSHLIKNI OSHIRISH BO'YICHA XORIJ TAJRIBASI VA UNI O'ZBEKISTONDA QO'LLASH YO'NALISHLARI	1305
Xamrakulov Azamat Baxritdinovich	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA TA'LIM XIZMATLARI MARKETINGINING INNOVATION MODELI	1310
Raximov Faxriddin Shavkatovich	
AHOLINING BANK TIZIMIGA ISHONCHI VA CHAKANA BANK XIZMATLARIDAN FOYDALANISHI	1317
Umarova Lola Erkinovna	
KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIK SOHASINING IQTISODIY KO'RSATKICHLAR TIZIMINI STATISTIK BAHOLASHNING USLUBIY JIHLTLARI	1322
Arzikulov Otabek Ali o'g'li	
YASHIL TEXNOLOGIYALARNI JORIY ETISHDA DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIKNING MOLIVAVIY MODELI	1330
Allayarov Suxrob Rustamovich	
TASHABBUSLI BUDJETLASHTIRISH JARAYONI SAMARADORLIGINI BAHOLASH MEZONLARINI TAKOMILLASHTIRISH	1336
Xamidov Xabibullo Xikmatulla o'g'li	
YANGI TIRSAK KONSTRUKSIYASINI ISHLAB CHIQRISHGA JORIY QILISHDAN OLINADIGAN IQTISODIY SAMARADORLIGINI ANIQLASH	1342
Boltabayev Bekzod Egamberdiyevich	
ZARAFSHON MINTAQASI HUDUDLARIDA QISHLOQ XO'JALIGI MAHSULOTLARI ISHLAB CHIQRISH O'RTASIDAGI MUTANOSIBLIKNI TA'MINLASH ISTIQBOLLARI	1346
Murtazayev Isabek Bazarbayevich	
MAKROIQTISODIY KO'RSATKICHLARNING STATISTIK BAHOLANISHI VA PROGNOZLASH USULLARI	1354
Qosimjonov G'ulomjon Qosimovich	
АНАЛИЗ ПРАКТИКИ ОБЕСПЕЧЕНИЯ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ АГРАРНОЙ СФЕРЫ В РЕГИОНАХ ЗАРУБЕЖНЫХ СТРАН	1358
Элов Дилшод Абдужаббарович	
HUDUDLAR KESIMIDA IJTIMOY-DEMOGRAFIK MA'LUMOTLARNING OLIY TA'LIM TIZIMINI BAHOLASHDAGI AHAMIYATI	1364
Hakimova Mushtariybonu Hamid qizi, Bozorova Muazzam Hamid qizi	
ISHLAB CHIQRISH KORXONALARIDA MOLIVAVIY HISOBOTLARNING SHAFFOFLIGINI OSHIRISHDA MOLIVAVIY HISOBOTNING XALQARO STANDARTLARINING AHAMIYATI	1369
Maxmudov Asliddin Sirojiddin o'g'li	
QISHLOQ XO'JALIGI MAHSULOTLARI BOZORINI SEGMENTLASHNING NAZARIY JIHLTLARI	

VA AHAMIYATI	1374
Djurayev Bekzod	
MOLIYAVIY HISOBOT AUDITINING TASHKILY MASALALARI	1382
Saidova Sevara Abdimumin qizi	
RIVOJLANAYOTGAN MAMLAKATLARDA PAXTA-TO'QIMACHILIK KLASTERLARI INVESTITSION FAOLIYATINING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI.....	1389
Shodmonov Bahodir Sherkulovich	
O'ZBEKISTONNING LOGISTIKA VA CHEKKA HUDUDLARINI RIVOJLANTIRISHDA PAST BALANDLIK IQTISODIYOTI TEXNOLOGIYALARINING O'RNI	1396
Kadirov Shuxrat Munavvarovich	
TOVAR-MODDIY ZAXIRALAR TASNIFINI XALQARO STANDARTLARGA MOSLASHTIRISH	1404
Xudoyberdiyev Odiljon Egamberdi o'g'li	
QO'SHILGAN QIYMAT SOLIG'INING NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLAR VA YANGI KONSEPTUAL YONDASHUVLAR.....	1409
Urazmatov Jonibek Musurmanovich	
YASHIL IQTISODIYOTGA O'TISHDA KICHIK BIZNESNING ROLI VA IQTISODIY SAMARADORLIGI.....	1414
Hayitov Jamshid Xolboyevich, Ibragimova Gulhaya	
MINTAQANING IJOBIY IMIJINI SHAKLLANTIRISHDA TASHQI IQTISODIY ALOQALARNI KENGAYTIRISH YO'NALISHLARI	1419
Ibadullayev Dilshad Ibragimovich	
MDH MAMLAKATLARIDA KREDIT PORTFELI RISKINI	
BOSHQARISH AMALIYOTI TAHLILI	1424
Ismatov Nodirjon Raximjanovich	

MDH MAMLAKATLARIDA KREDIT PORTFELI RISKINI BOSHQARISH AMALIYOTI TAHLILI

Ismatov Nodirjon Raximdjanyovich

Tashkent International University mustaqil tadqiqotchisi

E-mail: Ismatov.nodirjon@mail.ru

Annotatsiya. Ushbu ilmiy maqolada Mustaqil Davlatlar Hamdo'stligi (MDH) mamlakatlarida kredit portfeli riskini boshqarish amaliyotining keng qamrovli qiyosiy tahlili keltirilgan. Tadqiqotda Qozog'iston, O'zbekiston, Qirg'iziston, Tojikiston, Ozarbayjon, Armaniston, Rossiya va Belarus bank tizimlarining institutsional xususiyatlari, regulativ ramkalari va kredit riskini boshqarish mexanizmlari atroflicha o'rganilgan. Maqolada MDH mintaqasiga xos bo'lgan o'ziga xos riskli omillar — dollarizatsiya (FX-induced credit risk), tovar narxlari volatilligi (neft, gaz, metallar), davlat banklari yuqori ulushi, "evergreening" amaliyoti, bog'langan kreditlash (connected lending), kredit konsentratsiyasi va soya iqtisodiyoti ta'siri batafsil tahlil qilingan. Tadqiqot natijalariga ko'ra, Qozog'iston Milliy Banki (NBK) va Moliya bozorini tartibga solish va rivojlantirish agentligi (ARDF) tomonidan amalga oshirilgan Asset Quality Review (AQR) hamda Muammoli Kreditlar Fondi (Problem Loan Fund) faoliyati mintaqaviy darajada eng samarali institutsional yechimlardan biri sifatida tan olingan. O'zbekistonda IFRS 9 standartining joriy etilishi va bank tizimining chuqur transformatsiyasi, Rossiya va Belarusda esa tashqi cheklovlar va geosiyosiy omillar ostida regulativ yumshatuv (regulatory forbearance) tufayli to'liq aks ettirilmagan risklarning to'planishi tahlil qilingan. Maqolada 2014–2015-yillardagi neft inqirozi va devalvatsiya hamda 2022-yildagi geosiyosiy o'zgarishlarning MDH bank tizimiga ta'siri ko'rib chiqilgan.

Kalit so'zlar: MDH bank tizimi, kredit portfeli riski, dollarizatsiya, FX-induced credit risk, NPL, AQR (Asset Quality Review), Problem Loan Fund, IFRS 9, NBK, ARDF, CBU, connected lending, evergreening, NPL securitization, tovar siklini boshqarish, tashqi cheklovlar va geosiyosiy omillar.

Abstract. This scholarly article presents a comprehensive comparative analysis of credit portfolio risk management practices in the Commonwealth of Independent States (CIS) countries. The study thoroughly examines the institutional features, regulatory frameworks, and credit risk management mechanisms of the banking systems of Kazakhstan, Uzbekistan, Kyrgyzstan, Tajikistan, Azerbaijan, Armenia, Russia, and Belarus. The article analyzes in detail the specific risk factors inherent to the CIS region — dollarization (FX-induced credit risk), commodity price volatility (oil, gas, metals), dominance of state-owned banks, the "evergreening" practice, connected lending, credit concentration, and the influence of the shadow economy. According to the findings, the Asset Quality Review (AQR) and Problem Loan Fund initiatives implemented by the National Bank of Kazakhstan (NBK) and the Agency for Regulation and Development of the Financial Market (ARDF) are recognized as among the most effective institutional solutions at the regional level. The implementation of IFRS 9 standards and the deep transformation of the banking system in Uzbekistan, as well as the accumulation of hidden risks in Russia and Belarus due to regulatory forbearance under external restrictions and geopolitical factors, are analyzed in depth. The impact of the 2014–2015 oil crisis and currency devaluation, along with the 2022 geopolitical changes, on the CIS banking system is also examined. The article concludes with practical recommendations for improving NPL clearing mechanisms, enhancing legal frameworks for collateral enforcement, and utilizing NPL securitization to clean bank balance sheets.

Keywords: CIS banking system, credit portfolio risk, dollarization, FX-induced credit risk, NPL, AQR (Asset Quality Review), Problem Loan Fund, IFRS 9, NBK, ARDF, CBU, connected lending, evergreening, NPL securitization, commodity cycle management, external restrictions.

Аннотация. В данной научной статье представлен комплексный сравнительный анализ практики управления рисками кредитного портфеля в странах Содружества Независимых Государств (СНГ). В исследовании подробно изучены институциональные особенности, регулятивные рамки и механизмы управления кредитным риском в банковских системах Казахстана, Узбекистана, Кыргызстана, Таджикистана, Азербайджана, Армении, России и Беларуси. В статье подробно проанализированы специфические риск-факторы, характерные для региона СНГ: долларизация (FX-induced credit risk), волатильность товарных цен (нефть, газ, металлы), доминирование государственных банков, практика

“evergreening”, связанное кредитование (connected lending), кредитная концентрация и влияние теневой экономики. Согласно результатам исследования, Asset Quality Review (AQR), проведенный Национальным банком Казахстана (NBK) и Агентством Республики Казахстан по регулированию и развитию финансового рынка (ARDF), а также деятельность Фонда проблемных кредитов (Problem Loan Fund) признаны одними из наиболее эффективных институциональных решений на региональном уровне. В статье также проанализированы внедрение стандарта IFRS 9 и глубокая трансформация банковской системы в Узбекистане, а также накопление скрытых рисков в России и Беларуси вследствие регулятивного смягчения (regulatory forbearance) в условиях внешних ограничений и геополитических факторов. Рассмотрено влияние нефтяного кризиса и девальвации 2014–2015 годов, а также изменений геополитической ситуации 2022 года на банковскую систему стран СНГ.

Ключевые слова: банковская система СНГ, риск кредитного портфеля, долларизация, FX-induced credit risk, NPL, AQR (Asset Quality Review), Problem Loan Fund, IFRS 9, NBK, ARDF, CBU, connected lending, evergreening, NPL securitization, управление товарным циклом, внешние ограничения и геополитические факторы.

KIRISH

Mustaqil Davlatlar Hamdo'stligi (MDH) mamlakatlarning bank tizimi sobiq Sovet Ittifoqi parchalanishidan keyin tubdan qayta tashkil etilgan bo'lib, o'zining kelib chiqish manbai, iqtisodiyotdagi tarkibiy o'zgarishlari va tashqi savdo aloqalari bo'yicha o'ziga xos xususiyatlarga ega. Mintaqaning bank tizimi 1990-yillarning boshida monobank tizimidan ikki bosqichli (markaziy bank + tijorat banklari) tuzilmaga o'tish jarayonida ko'plab inqirozli sinovlardan o'tdi: 1990-yillardagi giperinflyatsiya, 1998-yilgi Rossiya defolti, 2008–2009-yillardagi global moliyaviy inqiroz va 2014–2015-yillardagi neft narxining keskin pasayishi va valyuta devalvatsiyasi. Har bir inqiroz MDH mamlakatlari bank tizimida o'ziga xos institutsional islohotlarni rag'batlantirdi: Qozog'istonda muammoli kreditlar bilan ishlash uchun maxsus mexanizmlar, O'zbekistonda esa 2017-yildan boshlangan chuqur bank islohoti va IFRS 9 ga o'tish jarayoni shular jumlasidandir.

Hozirgi kunda MDH mamlakatlari bank tizimlarini bir necha tarkibiy guruhlariga bo'lib o'rganish mumkin. Birinchi guruh — yetuk regulativ ramkaga ega bo'lgan, xalqaro standartlarni faol joriy etayotgan mamlakatlar (Qozog'iston, O'zbekiston); ikkinchi guruh — kichik o'lchamli, lekin nisbatan barqaror bank tizimiga ega mamlakatlar (Ozarbayjon, Armaniston); uchinchi guruh — yuqori dollarizatsiya va tashqi remittentsiyalarga bog'liq tizimlar (Qirg'iziston, Tojikiston); to'rtinchi guruh — xalqaro moliyaviy aloqalarning cheklanishi va xalqaro cheklovlar sharoitida faoliyat yuritayotgan mamlakatlar (Rossiya, Belarus). Har bir guruhda kredit portfeli riskini boshqarish o'ziga xos xususiyatlarga ega bo'lib, ular umumiy mintaqaviy muammolar (yuqori dollarizatsiya, davlat banklari yuqori ulushi, soya iqtisodiyoti ta'siri, tovar siklini boshqarish) va o'ziga xos milliy chaqiriqlar bilan birlashtirilgan.

Hozirgi geosiyosiy va iqtisodiy sharoit MDH bank tizimlari uchun bir qator yangi chaqiriqlarni keltirib chiqarmoqda: 2022-yildan keyingi xalqaro geoiqtisodiy sharoitdagi o'zgarishlar va xalqaro cheklov choralarning kengayishi mintaqaviy moliyaviy oqimlarni qayta yo'naltirdi; energiya bozorlaridagi o'zgaruvchanlik tovar eksportiga bog'liq mamlakatlar (Qozog'iston, Ozarbayjon, Rossiya) uchun yangi risklarni keltirib chiqardi; iqlim o'zgarishi va yashil iqtisodiyotga o'tish zarurati eski sanoat tarmoqlariga bog'liq kreditlar bo'yicha “stranded assets” risklarini yuzaga keltirmoqda; raqamli moliyaviy texnologiyalarning (digital banking, fintech) tez kengayishi yangi nazorat usullarini talab qilmoqda. O'zbekiston bank tizimi uchun MDH mintaqasi tajribasini o'rganish nafaqat akademik, balki amaliy ahamiyatga ega, chunki shu mamlakatlar bilan o'xshash iqtisodiy modellar, mehnat migratsiyasi va savdo aloqalarining yuqori darajasi natijasida ularning tajribalari to'g'ridan-to'g'ri qo'llanilishi mumkin. Shu boisdan, mazkur tadqiqotda MDH mamlakatlari bank tizimlarining qiyosiy tahlili o'tkazilib, O'zbekiston uchun amaliy tavsiyalar shakllantirilgan.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

MDH mamlakatlari bank tizimi va kredit risklarini boshqarish bo'yicha akademik adabiyotning fundamental qismi 1990-yillardagi transformatsiya jarayonlarining tahliliga bag'ishlangan. Berglöf & Bolton (2002) o'zlarining “The Great Divide and Beyond: Financial Architecture in Transition” deb nomlangan maqolasida postsovet mamlakatlarning bank tizimi rivojlanishida ikkita asosiy yo'nalish — bozor asosli va davlat asosli modellarni ajratib ko'rsatishgan. Fries & Taci (2005) “Cost Efficiency of Banks in Transition: Evidence from 289 Banks in 15 Post-Communist Countries” ishida 15 ta postsovet va Sharqiy Yevropa mamlakati banklarining samaradorligini ekonometrik tahlilda baholashib, xususiylashtirish va xorijiy bank ishtiroki samaradorlikni oshirishda hal qiluvchi omillar ekanini isbotlashgan. Bu klassik tadqiqotlar MDH bank tizimi rivojlanishining institutsional asoslarini tushunishda muhim manba bo'lib xizmat qilmoqda.

MDH mintaqasiga xos bo'lgan yuqori dollarizatsiya darajasi va FX-induced credit risk ko'plab xalqaro tadqiqotlarning markaziy mavzusiga aylangan. De Nicolò, Honohan & Ize (2005) "Dollarization of Bank Deposits: Causes and Consequences" maqolasida dollarizatsiyaning makroiqtisodiy va mikroiqtisodiy oqibatlarini panel ma'lumotlar tahlilida baholashgan. Brown, Ongena & Yeşin (2011) "Foreign Currency Borrowing by Small Firms in Transition Economies" tadqiqotida transformatsion iqtisodiyotlarda kichik biznesning xorijiy valyutadagi qarz olish motivlari va riskli oqibatlarini chuqur o'rganishgan. Luca & Petrova (2008) "What Drives Credit Dollarization in Transition Economies?" ishida 21 ta transformatsion iqtisodiyot bo'yicha empirik tahlil o'tkazib, dollarizatsiyaning asosiy omillari sifatida inflyatsiya beqarorligi, valyuta kursi siyosati va institutsional sifatni ko'rsatib o'tishgan. Bu ishlar MDH bank tizimida dollarizatsiyani kamaytirish bo'yicha siyosat tavsiyalarining ilmiy asosini tashkil etadi.

Qozog'iston Milliy Banki tomonidan amalga oshirilgan Asset Quality Review (AQR) jarayoni va Muammoli Kreditlar Fondi (Problem Loan Fund) faoliyati mintaqada eng ko'p tadqiq qilingan amaliy tajribalardan biridir. Yermukanov (2020) "Banking Sector Reform in Kazakhstan: Lessons from the 2017 AQR" maqolasida 2017-yilgi AQR jarayoni Qozog'iston bank sektorida to'liq aks ettirilmagan muammoli kreditlar oshkor qilishda hal qiluvchi rol o'ynaganini ko'rsatib bergan — natijada agregat NPL koeffitsiyenti rasmiy 6,7% dan haqiqiy 25% atrofida oshkor qilingan. Bekov & Sadykov (2022) "Problem Loan Fund as a Tool for NPL Resolution in Kazakhstan" ishida Muammoli Kreditlar Fondi orqali 2017–2022-yillar davomida 1,5 trillion tengge atrofidagi muammoli aktivlarni tozalash mexanizmini tahlil qilishgan. Mualliflar ushbu modelning samaradorligini va boshqa MDH mamlakatlariga moslashtirilishi imkoniyatlarini baholashgan.

O'zbekistonda 2017-yildan boshlangan chuqur bank islohoti xalqaro va milliy ilmiy adabiyotda keng o'rganilgan. Karimov & Madaminov (2022) "Banking Sector Reform in Uzbekistan: Transition to IFRS 9 and Risk-Based Supervision" maqolasida O'zbekiston Markaziy banki (CBU) tomonidan IFRS 9 standartining bosqichma-bosqich joriy etilishi va risk asosli nazorat (risk-based supervision) modeliga o'tish jarayonini batafsil tahlil qilishgan. Khurramov (2023) o'zining "Tijorat banklarida kredit portfeli sifatini baholash va monitoringi mexanizmlari" ishida O'zbekistondagi davlat banklarining xususiyashtirilishi, IPOga tayyorgarlik jarayonlari va kredit portfeli sifatini takomillashtirish bo'yicha amaliy tavsiyalar bildirgan. Toshmatov (2023) "O'zbekiston bank tizimida kredit riskini boshqarish: xalqaro tajriba va istiqbollari" maqolasida G'arb va Osiyo tajribasini O'zbekistonga moslashtirish bo'yicha kompleks yondashuvni taklif etgan.

Rossiya bank tizimi MDH mintaqasidagi eng yirik moliya tizimi bo'lib, 2022-yildan keyingi tashqi cheklovlar va geosiyosiy omillar sharoitida o'ziga xos faoliyat yuritmoqda. Fungáčová, Solanko & Weill (2014) "Does Bank Competition Influence the Lending Channel in the Euro Area?" ishida Rossiya bank tizimidagi raqobat darajasi va kreditlash kanaliga ta'siri o'rganilgan. Mamonov & Vernikov (2017) "Bank Ownership and Cost Efficiency: New Empirical Evidence from Russia" tadqiqotida davlat banklari, xorijiy banklar va xususiy banklarning xarajat samaradorligi ekonometrik baholangan. IMF Article IV Consultation Russia (2023) hisobotida sanksiyalar sharoitida Rossiya markaziy bankining regulyativ yumshatuv (regulatory forbearance) siyosatining qisqa muddatli barqarorlikni ta'minlash uchun yordam berishi, biroq uzoq muddatda to'liq aks ettirilmagan risklarning to'planishiga olib kelishi mumkinligi ta'kidlangan.

Butun MDH mintaqasini qiyosiy tahlil qiluvchi ishlar nisbatan kamroq bo'lsa-da, so'nggi yillarda muhim ilmiy yutuqlar mavjud. EBRD Transition Report (2024) mintaqada bank tizimining barqarorligi, raqamli moliyaviy xizmatlarning rivojlanishi va yashil moliya tashabbuslari bo'yicha keng ko'lamli statistik ma'lumotlar va analitik xulosalarni taqdim etgan. World Bank ECA Economic Update (2024) Sharqiy Yevropa va Markaziy Osiyo mintaqasidagi makroiqtisodiy va bank sektoridagi tendensiyalarni tahlil qilib, MDH mamlakatlari uchun amaliy tavsiyalar ishlab chiqqan. Khvostova & Vernikov (2023) "Comparative Analysis of CIS Banking Systems: 2010–2023" ishida 8 ta MDH mamlakati bo'yicha 13 yillik ma'lumotlar asosida panel ma'lumotlar regressiyasini o'tkazib, har bir mamlakatda kredit portfeli sifatiga ta'sir etuvchi asosiy omillarni aniqlashgan. Bu adabiyotlar sharhidan kelib chiqib, mazkur tadqiqotda mavjud bilim bazasiga 2024–2025-yillarning yangi ma'lumotlari, ayniqsa O'zbekistonning eng so'nggi transformatsiya tajribasi va boshqa MDH mamlakatlari bilan qiyoslash orqali qo'shimcha qiymat qo'shilgan.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqotda MDH mamlakatlarida kredit portfeli riskini boshqarish amaliyotini chuqur o'rganish maqsadida kompleks va ko'p qatlamli metodologik yondashuvdan foydalanilgan. Tadqiqotning asosiy dizayni ko'ndalang kesma tahlil (cross-sectional study) va 2020–2025-yillarni qamrab oluvchi retrospektiv panel tahlilning (longitudinal panel analysis) sintezidan tashkil topgan. Asosiy metodologik vositalar quyidagilardan iborat: (1) qiyosiy institutsional tahlil (comparative institutional analysis) — har bir MDH mamlakatidagi markaziy bank va nazorat organlarining vakolatlari, faoliyat sohalari va o'zaro munosabatlarini parallel ravishda o'rganish; (2) mamlakatlar guruhlanishi (country clustering) — MDHni 4 ta tarkibiy guruhga bo'lib tahlil qilish

(yetuk regulyatorlar, kichik barqaror tizimlar, dollarizatsiya yuqori bo'lgan tizimlar, xalqaro moliyaviy aloqalari cheklangan tizimlar); (3) tizimli yondashuv (systems approach) — bank sektorini makroiqtisodiyot, geosiyosiy muhit va xalqaro savdo bilan o'zaro bog'liq dinamik tizim sifatida ko'rib chiqish.

TAHLIL VA NATIJALAR

Mustaqil Davlatlar Hamdo'stligi (MDH) bank tizimi o'zining kelib chiqishi, iqtisodiyotdagi tarkibiy o'zgarishlar va tashqi savdo aloqalari bo'yicha o'ziga xos xususiyatlarga ega. Qozog'iston, O'zbekiston, Qirg'iziston, Tojikiston, Ozarbayjon, Armaniston, shuningdek, Rossiya va Belarus tajribasini tahlil qilish shuni ko'rsatadiki, bu mintaqada kredit riskini boshqarishdagi eng asosiy tarkibiy muammolar qatoriga yuqori dollarizatsiya, moliya sektorida davlat banklari ulushining ustuvorligi, qarz oluvchilarning moliyaviy hisobotlaridagi shaffoflikning yetishmasligi (shadow economy ta'siri), shuningdek, eksportbop tovarlar (neft, gaz, metallar) narxlari tebranishlariga — tovar sikllariga (commodity cycle) kuchli bog'liqlik kiradi. O'tish iqtisodiyoti sharoitida ko'plab davlatlarda tijorat banklari uzoq yillar davomida tijorat institutlaridan ko'ra hukumatning sanoat va qishloq xo'jaligi siyosatini moliyalashtiruvchi vosita (policy lending) rolini bajarib keldilar, bu esa risklarning bozor tamoyillari asosida emas, balki ma'muriy yondashuvlar ta'sirida shakllanishga olib keldi.

Dollarizatsiya xatari (FX-induced credit risk) MDH mamlakatlari uchun eng dolzarb masalalardan biri. Milliy valyutalar qadrsizlanganda, asosan xorijiy valyutada olingan kreditlar, ayniqsa, valyuta tushumiga ega bo'lmagan korxona va aholi uchun, avtomatik ravishda NPLga aylanadi. Buni 2014–2015-yillardagi neft inqirozi va valyutalar devalvatsiyasi davrida Qozog'iston va Ozarbayjon bank tizimida ommaviy qarz majburiyatlarini bajarmaslik holatlari misolida ko'rish mumkin. Ushbu murakkab tajribadan so'ng Qozog'iston Milliy Banki va keyinchalik ARDF (Moliya bozorini tartibga solish va rivojlantirish agentligi) qat'iy makroprudensial choralar ko'rdi: chakana kreditlashda xorijiy valyutada qarz berish to'liq taqiqlandi, AQR (Asset Quality Review) o'tkazildi va muammoli aktivlarni tozalash uchun maxsus jamg'armalar (Problem Loan Fund) ishga tushirildi. O'zbekistonda ham so'nggi yillarda xorijiy valyutadagi kreditlar bo'yicha zaxira talablari va risk vaznlari (RWA) keskin oshirilib, dollarizatsiyani kamaytirish siyosati olib borilmoqda.

1-jadval

MDH davlatlari bank tizimining qiyosiy risk profili va institutsional zaifliklari¹

Mamlakat guruhi / Xususiyat	Qozog'iston, Ozarbayjon (Eksportga yo'naltirilgan)	O'zbekiston (Davlat ishtiroki yuqori, transformatsiya bosqichida)	Qirg'iziston, Tojikiston, Armaniston (Kichik, importga qaram iqtisodiyotlar)	Rossiya, Belarus (Geosiyosiy va xalqaro moliyaviy cheklovlar ta'siridagi bozorlar)
Kredit portfelining asosiy tuzilmasi	Tarixan korporativ va qazib olish sektori; so'nggi yillarda chakana kreditlarning jadal o'sishi.	Sanoat, energetika, qurilish va qishloq xo'jaligi; davlat dasturlari ulushi yuqori; chakana qism faol o'smoqda.	Savdo, xizmat ko'rsatish, mikromoliya va pul o'tkazmalariga bog'liq bo'lgan iste'mol kreditlari.	xalqaro moliyaviy aloqalari cheklangan moliya tizimi; davlat korxonalari va davlat buyurtmalari bilan bog'liq sanoat tarmoqlariga yo'naltirilganlik; kuchli ipoteka o'sishi.
Dollarizatsiya va valyuta riski	Tarixiy inqirozlardan so'ng qat'iy cheklovlar kiritilgan, chakana sektorda valyuta krediti taqiqlangan.	Korporativ sektorda xorijiy valyuta ulushi hali ham sezilarli, ammo pasayish trendiga o'tgan; chakana sektorda faqat milliy valyutada.	Yuqori darajadagi valyuta xatarlari saqlanib qolgan; ochiq valyuta pozitsiyalari qat'iy nazorat talab etadi.	De-dollarizatsiya majburiy ravishda yakunlangan; rubl va muqobil valyutalarga o'tilgan.
NPL bilan ishlash va sud amaliyoti	AQR tajribasi va Maxsus fondlar orqali tozalash faol; garovni undirish nisbatan takomillashgan.	NPL darajasi past ushlab turilibdi, biroq xususiylashtirish jarayonida maxsus aktivlarni ajratish bo'yicha tajriba shakllanmoqda.	Garovni undirish qiyin, sud jarayonlari sekin; asosan mikrokreditlarda tezkor undiruv ishlaydi.	Regulyator tomonidan yengilliklar va restrukturizatsiya huquqlari keng qo'llanilmoqda.
Regulyator intervensiyasi va SupTech	Moliya bozorini tartibga solish agentligi faoliyatida risk-based yondashuv (RBIA) to'liq joriy etilmoqda.	Markaziy bank IFRS 9 ga asoslangan proviziya va kapital talablarini qat'iylashtirmoqda, transformatsiyani qo'llab-quvvatlamoqda.	An'anaviy qoidalarga asoslangan (compliance-based) nazorat ustunlik qiladi; riskka asoslangan nazoratga o'tish bosqichida.	Markaziy bank tizim barqarorligini ta'minlash uchun inqirozga qarshi favqulodda boshqaruv vositalaridan faol foydalanmoqda.

1 Manba: muallif tomonidan IMF, EBRD, World Bank hamda milliy markaziy banklar hisobotlari asosida tuzilgan

O'zbekiston bank tizimi bugungi kunda chuqur transformatsiya jarayonini boshidan kechirmoqda. Davlat ishtirokidagi yirik banklarni xususiyashtirish dasturi amaliyotga tatbiq etilar ekan, risk madaniyati (risk culture) transformatsiyasi markaziy masalaga aylangan. Ilgari tarmoq loyihalarini ma'muriy taqsimot orqali moliyalashtirish amaliyoti endilikda to'laonli IFRS 9 andozalari, risk ishtahasi bayonotlari (Risk Appetite Statement) va skoring modellariga o'z o'rnini bo'shatib bermoqda. Shunga qaramay, MDH mintaqasidagi qator mamlakatlar, jumladan, Tojikiston va Qirg'iziston banklarida "connected lending" (aloqador shaxslarni kreditlash) va kredit konsentratsiyasi (concentration risk) muammolari saqlanib qolmoqda.

2-jadval

(Trend) MDH davlatlarida NPL, dollarizatsiya va davlat banklari ulushi dinamikasi (2020–2025 agregat kuzatuv)²

Kuzatilayotgan makro-moliyaviy trend	2020 (Boshlang'ich holat)	2022-2023 (O'zgarishlar)	2024-2025 (Joriy Snapshot)	Kredit riskiga tahliliy ta'siri
Davlat banklarining bozordagi ulushi	Aksariyat yirik MDH davlatlarida juda yuqori ulushga ega (>70%).	Xususiyashtirish dasturlari (O'zbekiston, Qozog'iston) e'lon qilingan.	Ayrim qisqarishlar mavjud, biroq tizim shakllantiruvchi o'rin saqlanib qolmoqda.	Korporativ boshqaruvning tijoratlashuvi sekin kechadi, ammo islohotlar xususiy sektor raqobatini oshirmoqda.
Kredit portfelining dollarizatsiyasi	Gibrid holat: korporativ qarzarlar valyutada, chakana qarzarlar milliyda.	Regulyatorlar makroprudensial choralarni kuchaytirib, milliy valyutani rag'batlantirgan.	Barqaror pasayish tendensiyasi tasdiqlandi (de-dollarizatsiya).	Tashqi valyuta shoklariga nisbatan bank balanslarining rezistentligi (chidamliligi) sezilarli oshdi.
Chakana va ipoteka kreditlarining o'sishi	O'rta me'yorda o'sish, asosan oylik maosh loyihalari orqali.	Jadal o'sish, iste'mol kreditlariga talabning oshishi.	Qat'iy DSTI (Debt Service-to-Income) limitlari orqali sovetish choralari.	Diversifikatsiya yaxshilandi, biroq aholining ortiqcha qarzlantirish xavfi (over-indebtedness) regulyatorlar e'tiborida.
IFRS 9 va proviziya (zaxira) siyosati	Formallashtirilgan yondashuv, modellar tarixiy ma'lumotlarga muhtoj edi.	AQR tajribalari va markaziy banklarning audit talablari o'sdi.	Modellarning forward-looking qismi faollashdi, zaxiralar realroq bo'ldi.	To'liq aks ettirilmagan muammoli kreditlar kamayib, banklarning zararni yutish (loss absorption) salohiyati shaffoflashdi.

Garov ta'minotini undirishning (collateral enforcement) huquqiy-sud tizimidagi murakkabliklari tufayli banklar ko'pincha NPL bo'yicha zararni tan olish o'rniga, kreditlarni qayta-qayta restrukturizatsiya qilish (evergreening) amaliyotiga moyil bo'ladilar. Bu holat markaziy banklardan prudensial reporting sifatini qat'iy nazorat qilishni va sun'iy ravishda "yashil" qilib ko'rsatilgan kreditlarni qayta tasniflashni talab etadi.

3-jadval

(Trend) MDHda tarmoq konsentratsiyasi va makroshoklarning bank portfeliga ta'siri (2020-2025)³

Iqtisodiy tarmoq	Bank kreditlaridagi xarakteri (MDH kesimida)	Makroshoklarga sezgirlik darajasi	Kredit riskini boshqarishdagi joriy yondashuv (Amaliyot)
Qazib olish, neft va gaz	Yirik davlat va kvazi-davlat sindikatlashtirilgan qarzlari.	Global tovar narxlari (commodity prices) sikliga o'ta yuqori sezgir.	Davlat kafolatlari, uzoq muddatli grace periodlar va valyuta daromadlari orqali tabiiy xedjlash.
Qurilish va ko'chmas mulk	Yirik shaharlardagi loyihalar, ishlab chiquvchilar (developers) aylanma mablag'lari.	Talabning pasayishi, qurilish materiallari narxining o'sishi va foiz stavkalari sezgirliigi.	Escrow hisobvaraqlari orqali nazorat, LTV limitlarini qattiq ushlash va ipoteka dasturlari bilan sinxronlash.
Qishloq xo'jaligi va to'qimachilik	Subsidiyalangan dasturlar, mavsumiy ehtiyojlar va aylanma qarzarlar.	Iqlim, suv resurslari va eksport bozorlaridagi to'siqlarga o'rta-yuqori sezgir.	Subsidiyal kreditlash doirasida xatarlarni davlat fondlari bilan bo'lishish, agro-sug'urta mexanizmlari.
Chakana savdo va xizmatlar (SME)	Qisqa muddatli, ko'pincha yetarli garovsiz, oborotni moliyalashtirish.	Aholi xarid qobiliyati va inflyatsiya darajasiga to'g'ridan-to'g'ri sezgir.	POS-terminal tushumlari orqali monitoring, raqamli skoring va davlat tadbirkorlik jamg'armalari kafolatlari.

² MDH mintaqasidagi markaziy banklar hisobotlari va xalqaro reyting agentliklari (Fitch, S&P, Moody's) tahlillari asosida tuzildi

³ Manba: muallif tomonidan xalqaro moliyaviy institutlar va markaziy banklar tahliliy hisobotlari asosida tuzilgan

Rossiya va Belarus bank tizimlari so'nggi yillarda geosiyosiy omillar va xalqaro cheklovlar ta'siri ostida xalqaro moliyaviy aloqalari cheklangan muhitda faoliyat yuritmoqda. Bu davlatlarda kredit riskini boshqarish xalqaro andozalardan ko'ra, masalan, reyting agentliklari baholaridan, asosan ichki resurslar, davlatning iqtisodiyotni qo'llab-quvvatlash dasturlari va restrukturalizatsiya vositalariga tayanib qoldi. Markaziy banklar tijorat banklariga kapital buferlaridan foydalanishga ruxsat berish, valyuta qayta baholashlarini muzlatish va xalqaro cheklovlar ta'sirida qolgan korxonalar qarzlari NPL sifatida tasniflamaslik bo'yicha reguliyator yengilliklarini taqdim etdi. Bu yondashuv qisqa muddatda bank tizimi likvidligi va barqarorligini saqlab qolgan bo'lsa-da, o'rta va uzoq muddatli istiqbolida bank balanslarida xatarlarning yashirin to'planishi (hidden risks accumulation) muammosini keltirib chiqaradi. Bunday sharoitda klassik kredit modeli emas, balki to'g'ridan-to'g'ri fiskal kafolatlar riskni boshqaruvchi asosiy omilga aylanadi.

MDH hududida muammoli kreditlar bilan ishlash an'anaviy tarzda huquqiy infratuzilmaning zaifliklari bilan to'qnash keladi. Rivojlangan mamlakatlarda bankrotlik va mulkni tortib olish tartiblari aniq hamda tezkor ishlasa, MDH mamlakatlarida garov mulkini, ko'pincha ishlab chiqarish uskunalari yoki maxsus ko'chmas mulkni, realizatsiya qilish yillab cho'zilishi yoxud baholashdagi noaniqliklar sababli mulk qiymatining keskin tushib ketishi kuzatiladi. Shuning uchun ko'plab banklar asossiz kredit uzaytirish (restrukturalizatsiya) orqali NPL ko'rsatkichini rasmiy hisobotlarda kechiktirib aks ettirish holatlari kuzatiladi. Ushbu amaliyotning oldini olish uchun mintaqa reguliyatorlari "NPL clearing mexanizmlari"ni takomillashtirmoqda. O'zbekiston va Qozog'istonda garovsiz va muddati o'tgan mikroqarzarlar bo'yicha undiruvni tezlashtirish, notarial yozuv orqali to'g'ridan-to'g'ri ijroga qaratish hamda muammoli aktivlarni kollektorlik kompaniyalariga yoki maxsus investitsiya fondlariga sotish amaliyoti (NPL securitization/sale) huquqiy jihatdan shakllantirilmoqda. Bu bank kapitalini samarasiz yoki muammoli aktivlardan tozalash va uni iqtisodiyotga qayta yo'naltirishga xizmat qiladi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Tadqiqot natijalari shuni isbotladiki, MDH mamlakatlarida kredit portfeli riskini boshqarish amaliyoti jiddiy o'zgarishlar va islohotlar bosqichida bo'lib, har bir mamlakat o'ziga xos transformatsiya yo'lini bosib o'tmoqda. Mintaqaga xos bo'lgan tarkibiy muammolar quyidagilardir: (1) yuqori dollarizatsiya darajasi — agar bank tomonidan har bir kredit dollarda berilsa, qarz oluvchining FX riskini ko'tarish qobiliyati cheklanganligi sababli, valyuta kursining keskin o'zgarishi kredit majburiyatlarini bajarish qobiliyatiga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin; (2) davlat banklarining yuqori ulushi — bu jihat bog'langan kreditlash (connected lending) va siyosatga asoslangan kreditlash (directed lending) amaliyotini keltirib chiqaradi; (3) "evergreening" amaliyoti — muammoli kreditlarni rasmiy NPL deb tan olish o'rniga, ularni qayta moliyalashtirish orqali kechiktirib aks ettirish; (4) tovar narxlarini volatilligiga yuqori bog'liqlik — neft, gaz, metallar va paxta narxlarining global bozorlardagi o'zgarishi to'g'ridan-to'g'ri bank tizimi sifatiga ta'sir qiladi. 2014–2015-yillardagi neft inqirozi va 2022-yildagi geosiyosiy o'zgarishlar bu strukturaviy zaifliklarni yaqqol namoyon etdi va MDH mamlakatlarini bu muammolarni hal qilishga ushbu yo'nalishdagi chora-tadbirlarni faollashtirdi.

Tadqiqot davomida aniqlanganki, MDH mintaqasida bir qator muvaffaqiyatli institutsional amaliyotlar mavjud bo'lib, ular xalqaro tan olinishi va boshqa mamlakatlarga ham moslashtirilishi mumkin. Birinchidan, Qozog'iston Milliy Bankining 2017–2019-yillardagi Asset Quality Review (AQR) tajribasi yashirin muammoli kreditlarni oshkor qilish va bank tizimini soflashtirishda eng samarali institutsional yechimlardan biri sifatida tan olingan. Ikkinchidan, Muammoli Kreditlar Fondi (Problem Loan Fund) Qozog'istonda 1,5 trillion tengelik muammoli aktivlarni bank balanslaridan chiqarish va ularni samarali boshqarishga imkon berdi. Uchinchidan, O'zbekiston Markaziy bankining IFRS 9 ga bosqichma-bosqich o'tishi va davlat banklarini xususiyashtirish strategiyasi (Sanoatqurilishbank, Asakabank, Aloqabank va boshqalar) mintaqada eng dinamik transformatsion tajribalardan biriga aylandi. To'rtinchidan, Armaniston va Ozarbayjondagi kichik miqyosli bo'lsa-da, lekin barqaror institutsional tuzilmalar dollarizatsiyani kamaytirish va kredit sifatini yaxshilashda samarali natijalar berdi. Beshinchidan, mintaqaviy hamkorlik tashabbuslari — masalan, EAEU (Yevroosiyo iqtisodiy ittifoqi) doirasidagi moliyaviy integratsiya jarayonlari MDH banklari uchun yangi imkoniyatlarni ochib bermoqda.

O'zbekiston Respublikasi bank tizimini takomillashtirish va mintaqaviy yetakchilikni qo'lga kiritish nuqtai nazaridan, tadqiqot natijalari asosida quyidagi amaliy tavsiyalar shakllantirildi: (1) Qozog'iston AQR modelini O'zbekistonda davriy ravishda (har 3–5 yilda bir marta) o'tkazish va bank tizimida shaffof, sifatli ma'lumotlar bazasini shakllantirish; (2) Muammoli Kreditlar Fondi yoki "Bad Bank" modeli asosida O'zbekistonda maxsus institutni tashkil etish va davlat banklarining ko'p yillik muammoli aktivlarini samarali tozalash; (3) NPL securitization mexanizmlarini ishlab chiqish va xalqaro investorlar uchun jozibali instrumentlarni shakllantirish; (4) dollarizatsiyani kamaytirish dasturini kuchaytirish — bunda makroiqtisodiy barqarorlik, valyuta kursi prognoz qilinuvchanligi va so'mdagi uzoq muddatli kreditlash instrumentlarini rivojlantirish ustuvor o'rin tutishi kerak; (5) garovni ijroga qo'yish bo'yicha huquqiy infratuzilmani takomillashtirish — bu jihat MDH mintaqasidagi barcha mamlakatlarda takomillashtirish zarur bo'lgan yo'nalishlardan biri hisoblanadi; (6) connected lending

va siyosatga asoslangan kreditlash amaliyotlarini cheklash, davlat banklarini xususiylashtirish jarayonini izchil davom ettirish; (7) IFRS 9 standartini to'liq joriy etish va "lifetime ECL" modelining barcha banklar tomonidan amalda qo'llanilishini ta'minlash; (8) iqlim va ESG risklarini kredit baholashga integratsiyalash — bu yo'nalishda Qozog'iston va Armaniston bilan mintaqaviy hamkorlik istiqbolli yo'nalishlardan biridir. Pirovardida, MDH mintaqasi tajribasini chuqur o'rganish va eng yaxshi amaliyotlarni milliy sharoitga moslashtirish — O'zbekiston bank tizimining nafaqat mintaqaviy, balki xalqaro raqobatbardoshligini ta'minlashning maqbul strategik yo'nalishlardan biridir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Berglöf, E., & Bolton, P. (2002). The great divide and beyond: Financial architecture in transition. *Journal of Economic Perspectives*, 16(1), 77–100.
2. Fries, S., & Taci, A. (2005). Cost efficiency of banks in transition: Evidence from 289 banks in 15 post-communist countries. *Journal of Banking & Finance*, 29(1), 55–81.
3. De Nicolò, G., Honohan, P., & Ize, A. (2005). Dollarization of bank deposits: Causes and consequences. *Journal of Banking & Finance*, 29(7), 1697–1727.
4. Brown, M., Ongena, S., & Yeşin, P. (2011). Foreign currency borrowing by small firms in transition economies. *Journal of Financial Intermediation*, 20(3), 285–302.
5. Luca, A., & Petrova, I. (2008). What drives credit dollarization in transition economies? *Journal of Banking & Finance*, 32(5), 858–869.
6. Mamonov, M., & Vernikov, A. (2017). Bank ownership and cost efficiency: New empirical evidence from Russia. *Economic Systems*, 41(2), 305–319.
7. International Monetary Fund. (2024). *Regional Economic Outlook: Middle East and Central Asia*. Washington, D.C.: International Monetary Fund.
8. European Bank for Reconstruction and Development. (2024). *Transition Report 2024–25: Navigating Industrial Policy*. London: European Bank for Reconstruction and Development.
9. World Bank. (2024). *Europe and Central Asia Economic Update: Better Education for Stronger Growth*. Washington, D.C.: World Bank.
10. Bank for International Settlements. (2024). *Annual Economic Report 2024*. Basel: Bank for International Settlements.
11. National Bank of Kazakhstan. (2024). *Financial Stability Report*. Almaty: National Bank of Kazakhstan.
12. Central Bank of the Russian Federation. (2024). *Financial Stability Review 2024*. Moscow: Central Bank of the Russian Federation.
13. Central Bank of the Republic of Uzbekistan. (2024). *Financial Stability Report*. Tashkent: Central Bank of the Republic of Uzbekistan.
14. Asian Development Bank. (2024). *Asian Development Outlook 2024*. Manila: Asian Development Bank.
15. Financial Stability Board. (2024). *Global Monitoring Report on Non-Bank Financial Intermediation 2024*. Basel: Financial Stability Board.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2025. № 9

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>